

OP DE LAPPEN

Dat ze zo graag het noorderlicht wil zien, zegt mijn mama op een zomervrijdag. (Vreemd, denk ik, want ze houdt niet van de kou. Misschien vanuit een dekstoel op een cruiseschip, onder een dekentje of zo.) Maar dat ze weet dat wij wildebrassen zijn en meer houden van wat actie. Dus of we zin hebben om een weekje mee te gaan hondensleeën, in Fins Lapland? *Abso-f***-ing-lutely*, mam!

DOOR GAEA SCHOETERS

ANN-SOFIE DEKEYSER

gIds

HONDENSLEEËN IN HET HOGE NOORDEN

E

Op een zondagavond landen we in Kittilä, ruim tweehonderd kilometer boven de poolcirkel. Dik ingeduffeld in onze donsassen lopen we de luchthaven uit, maar het is een pak warmer dan verwacht. Het vriest natuurlijk wel, maar ook niet meer dan dat. Teleurgesteld kijken we naar het beetje sneeuw. Is dat het nu, het Hoge Noorden?

Een busje haalt ons op en brengt ons naar de Galleria Raekallio, niet zo ver van het wintersportstadje Levi. Daar treffen we meteen ook onze medereizigers: een Amerikaans koppel en drie Duitsers. Allemaal twintigers en dertigers. Nog voor de rendierstoefpot op tafel staat, vliegen de stoere reisverhalen al in het rond. Trekkings in de Himalaya, toerski-tochten in Lapland, parapentetripjes in India. Mijn mam, die net 68 is geworden, kijkt wat bedenkelijk. Hoeveel fysieke conditie was er vereist voor dat hondensleeën?

RENNEN!

De volgende ochtend haalt Karri, de wildernisgids, ons op en brengt ons naar de *dogfarm*, waar we onze honden toegewezen krijgen. Vijf of zes stuks elk, afhankelijk van ons gewicht. We krijgen er ook een poolpak, compleet met muts, handschoenen en onmisbare viltlaarzen. Want het lijkt nu wel mee te vallen, eenmaal op de slee maakt de wind het al gauw tien graden kouder. Daarna volgt een snelle briefing bij de slee: hoe de honden in te spannen, hoe te remmen en wat te doen als je valt. En vooral: dat we moeten stoppen als een van de honden gaat zitten om zijn gevoeg te doen. Niet zozeer omdat de hondenstront je anders om de oren vliegt, daar maalt hier niemand om, maar omdat de slee anders tegen de honden aanglijdt. En de honden zijn heilig. 'En wat er ook gebeurt, nooit je slee loslaten', waarschuwt Mari, de tweede begeleider, ons nog. 'Want de honden lopen gewoon door. Daar zijn ze op getraind.' Ze herhaalt het minstens drie keer. 'Hoe moet je sturen?' 'Niet. De honden volgen de eerste slee.' Dat kan nooit moeilijk zijn.

Intussen is het geblaf oorverdovend. De honden weten dat ze zo meteen weer mogen rennen, ze worden ongeduldig. Omdat het de eerste dag is, krijgen we hulp bij het inspannen. Gelukkig, want een enthousiaste, beresterke husky in zijn harnas hissen is geen sinecure. En ook de volgorde is van belang: bij vertrek eerst de leidhond vasthangen, dan het gespan verder opbouwen. Bij aankomst in omgekeerde volgorde de honden losmaken. We worstelen en kunnen de honden nauwelijks uit elkaar houden. Raken verstrikt in touwen en harnas-

sen. Omvergesprongen. En intussen zwelt het geblaf nog verder aan. Ze willen gaan, gaan, gaan. Bagage in de slee dan maar. Zoeken naar evenwicht op de smalle latten. De honden snoken aan de touwen. Met één voet op de rem leun ik opzij om de knoop los te maken waarmee de slee vasthangt aan een boom. En weg zijn ze. Mijn honden en mijn slee. En ik zit op twee knieën in de sneeuw. 'Rennen!' gilt Mari. De honden zijn al om de bocht. Terwijl ik er door de diepsneeuw achteraan ploeter, zie ik nog net mijn lief op mijn mama botsen. Ook dat vertrek ging niet zo vlot, blijkbaar.

Gelukkig heeft Karri mijn honden tegengehouden. Ik krabbel weer op de glijders, houd de slee met twee handen stevig vast en hup, daar gaan we weer. Zelfs met twee voeten op de rem zijn die beesten nauwelijks te houden. Nooit gedacht dat er zoveel trekkracht in zes honden kon zitten. Het eerste uur is afzien. Verkramp van de stress om het span weer kwijt te raken, vergeet ik om me heen te kijken. Ik heb alleen oog voor de rem, een ijzeren kam die je met twee voeten in de sneeuw drukt om de boel af te remmen. Maar na een tijdje krijg ik de smaak te pakken. En durf ik al eens achterom te kijken, waar mijn vriendin voorzichtig naar me zwaait.

HANDEN UIT DE MOUWEN

Twee uur later houdt Karri halt. Ik trap mijn sneeuwanker zo diep mogelijk in de harde sneeuw van het slee-spoor en kruip richting een boom om daar de boel aan vast te binden. Oef. Gelukt. Intussen brandt er al een vuur en deelt Karri worstjes uit om op een stok te roosteren. 'Geen Fin die de wildernis intrekt zonder zijn mes en »

ANN-SOFIE DEKEYSER

gIds

HONDENSLEEËN IN HET HOGE NOORDEN

een braadworst.' Uit het vuur stijgt de geur van kaneel op: de geroosterde appels voor het dessert. Zelfs bij min vijf picknicken ze hier in stijl.

Het tweede vertrek gaat al wat beter, al blijft het een oefening in coördinatie en snelheid om het anker los te maken, terwijl je op de rem blijft staan. En eenmaal weg, is het genieten. Eigenlijk is het niet zo heel anders dan skiën of motorrijden: niet remmen in de bocht, genoeg door je knieën buigen en op tijd je gewicht verleggen. Mijn moeder heeft het lastiger, in elke scherpe bocht gaat ze onderuit. Maar wat er ook gebeurt, ze laat haar slee niet los, zelfs al sleuren de honden haar op haar knieën tientallen meters mee. Opgeven staat niet in haar woordenboek: telkens weer krijgt ze haar slee rechtop. Even later gaat het steil bergop. Mijn leidhond Myrsky (Fins voor storm) kijkt vermanend achterom: zou ik niet een beetje meehelpen? Van de slee dan maar en meerennen, tot boven. En dan vooral weer op de glijders springen voor het bergaf gaat en de honden ervandoor zijn. Verdomd vermoeiend, dat hink-stap-springen in de diepsneeuw.

Schemerdonker glijdt het landschap voorbij, tot we de wildernishutten bereiken waar we een week zullen logeren. Stromend water is er niet, elektriciteit evenmin. Wie hier logeert, moet zijn handen uit de mouwen steken. Mari deelt instructies uit: elke hond moet in zijn eigen hok. De harnasjes moeten opgehangen worden in de juiste volgorde. En voor de mensen eten, zijn de honden aan de beurt. Dus halen we water uit het wak in het meer, koken dat in de sauna, hakken bevroren vlees in stukken, ontdooiden de boel en slepen de voederslee langs alle hokken. En dan, daarna, wacht ons binnen het vuur. En het vieruurtje, met verse bessen-crumble. Finnen eten bessen bij alles.

TIJDENS HET SLEEËN HOOR JE NIETS, ALLEEN DE NAGELS VAN DE HONDEN OP DE HARDE SNEEUW EN HUN HIJGEN ALS HET SPAN ACHTER JE TE DICHTBIJ KOMT

Allerlei soorten. Om het lekkerst. Intussen brandt ook in de blokhut de houtkachel. We installeren onze slaapzakken en duiken de sauna in. Zwaar dagje. Mijn mam knikt stilletjes. Zelfs na die twee maanden fitness die we haar ter voorbereiding cadeau hadden gedaan, was het behoorlijk heftig.

LUCIFERDOOSJE

De volgende dagen wennen we langzaam aan een vast patroon. Vroeg op. Drollen rapen. Honden voeren. Dan pas ontbijt. Honden inspannen. Vertrekken. Sleeën. Picknicken in de sneeuw. Appels met kaneel in het vuur. Sleeën. Honden voeren. Taart. Sauna. Avondeten. Onvoorstelbaar wat een mens kan eten in deze kou. Afwassen. En kletsen rond het vuur. Finnen doen niet aan smalltalk, dus Markku zit er meestal zwijgend bij. Alleen Karri blijft kletsen. 'Daar beginnen ze mee in de Engelse les. Niet met de woordenschat of de grammatica, maar met ons uit te leggen dat je soms ook moet praten als je eigenlijk niet per se iets wilt zeggen.' Het gesprek springt alle kanten

op. In wiens taal is het woord voor luciferdoosje het langst, bijvoorbeeld? 'Matchbox.' 'Tulitikkurasia.' 'Streichholzschachtel.' Voor één keer moeten de Finnen onderdoen voor de Duitsers. Voor de rest is hun taal eindeloos veel complexer. Al een geluk dat je de honden niet met gesproken commando's moet aansturen, anders waren we compleet verloren. Al praat Karri wel tegen zijn span. 'De leidhond van de eerste slee is de slimste van het hele roedel. Die moet gewoon, hoezeer het ook tegen zijn natuur ingaat, meteen de diepsneeuw inspringen als je links of rechts roept. En zo het spoor uitzetten. De rest is alleen brute kracht. Die volgen.'

Het is maar een van vele dingen die Karri ons leert. Tijdens het sleeën tekent hij met zijn vinger wildsporen in de sneeuw: rendier, vos, konijn, tientallen vogels. Om ons nadien op de pootafdrukken te wijzen. Hij leert ons vuur te maken - 'Niet zo'n piramideachtig Donald Duck-vuur, dat brandt alleen in tekenfilms' - en legt uit hoe je, als het nodig is, onder een spar een shelter bouwt. Allemaal geleerd op de wildernisschool. 'Een goede wildernisgids is tegelijkertijd stand-upcomedian, dokter, meteoroloog, visser en kok.' Net als Markku is hij hier geboren, het buitenleven zit hem in het bloed. Zeker in de winter. 'Het is alleen zo warm dit jaar. Als het min vijftig is, vormt zich een witte tunnel om de honden, omdat de condens van hun zweet bevroert. Prachtig om te zien.' Zo extreem wordt het niet, maar twee dagen later klaart de hemel uit en zakt het kwik naar min twintig. De hondenruggen worden wit, de harnasjes bevriezen. Foto's nemen wordt lastig, de sluitervriest telkens vast. Wij rillen, de Finnen lachen. 'Eindelijk winter.'

Het leven is hier hard, maar daar doe je niet flauw over. Dat wordt er van jongs af aan ingeprent. Net zoals de »

gIds

HONDENSLEEËN IN HET HOGE NOORDEN

jacht. Karri neemt ons mee naar de plek waar ze een paar dagen eerder een eland hebben geschoten. Met de hele familie, want ook de kinderen, Mikko and Miia, hebben hun eerste jachtexamens al achter de rug. Het hoort erbij. 'Iedereen kan hier schieten. En in de auto mag je geen geweer meenemen, maar op een slee wel. Alleen de eland van hieruit thuiskrijgen was een heel gedoe. Een volwassen stier weegt bijna 400 kilogram.' Diezelfde eland verschijnt 's avonds op ons bord. Mari lacht: 'Prijs je gelukkig, dat vind je niet in de supermarkt. Dat houden de Finnen wijselijk voor zichzelf.'

TARKOVSKI

Het mooiste is misschien wel de stilte. Tijdens het sleeën hoor je niets, alleen de nagels van de honden op de harde sneeuw, en hun hijgen als het span achter je te dichtbij komt. Het landschap doet denken aan de films van Tarkovski: eindeloze leegte in onwerkelijk licht, met aan de horizon alleen de maan. 'In de winter,' vertelt

Karri, 'staan in de krant niet alleen de uren dat de zon opkomt, maar ook de dagen. Want meestal gebeurt dat gewoon niet. Morgen wel. Dat wordt genieten.' En inderdaad, de volgende dag kleurt de einder heel even zalmroze. Het schijnsel maakt het landschap totaal anders, veel zachter ook. Het doet deugd de zon weer eens te zien, al is het maar heel even. Maar kwamen we niet voor dat andere schijnsel? De aurora borealis? 'Vannacht is er hoop', zegt Markku. 'Er is een zonnestorm aangekondigd, dus met wat geluk krijgen we noorderlicht. Altijd recht tegenover de maan. In korte fases.' Dus houden we die nacht de wacht. Beurtelings staan we op, om buiten, in de vrieskou, de hemel af te speuren. Het groene licht blijft uit. Er is alleen de kou, de stilte en de maan, die lange schaduwen tussen de spannen trekt. En massa's sterren. Wat prachtig is. Maar toch, ik had mijn mam zo graag haar noorderlicht gegund. Dat zeg ik haar, als we na onze wacht samen ontdooien bij het vuur. 'We komen gewoon nog een

keer terug.' Bedenklijk kijkt ze op van boven haar kopje hete thee. 'Dan toch in een dekstoel op een cruiseschip. Want dat hondensleeën is wel een ervaring, maar misschien hou ik toch van net iets minder actie.'

PRAKTISCH

- Wij maakten deze tocht met Pallas Husky, een klein familiebedrijf met vijftig eigen honden. Markku en Mari organiseren al hondensleevakanties sinds 1993. Hun blokhutten staan in Rauhallan, tweehonderd kilometer boven de poolcirkel, vlak bij het prachtige Pallas Ylläs National Park. Iedereen kan hondensleeën, al is enige fysieke conditie wel aangewezen.
- Voor een husky-week (5 dagen sleeën, all-in behalve de vlucht) betaal je € 1.500, een driedaagse kost je net geen € 1.000. Finnair vliegt in het winterseizoen op Kittilä voor € 450.
- Meer info op www.pallashusky.com

einDe